

VERSLAG RONDETAfelBIJEENKOMST 23 SEPTEMBER 2025 GEMEENTE BARNEVELD

1. INLEIDING

De wolvencommissie Gelderland geeft advies aan de provincie over beleid en uitvoering met betrekking tot de wolf. Om ervoor te zorgen dat dit advies zo goed mogelijk aansluit op de maatschappij, wil zij weten welke ideeën en zorgen inwoners van de provincie hebben rondom de wolf. Na de eerste bijeenkomst in Ermelo (september 2024) en de tweede bijeenkomst in Renkum (maart 2025) is er voor de derde bijeenkomst de gemeente Barneveld gekozen. Daarom is er op 23 september 2025 een bijeenkomst georganiseerd in de gemeente Barneveld, waarbij inwoners in gesprek konden gaan met leden van de wolvencommissie, de lokale en provinciale overheid en andere experts.

De opbrengst van deze avond is vastgelegd in dit verslag en wordt besproken in de komende vergadering van de commissie in december. Ook krijgen alle deelnemers en andere geïnteresseerden dit verslag toegezonden en kunnen zij, als zij zich aanmelden, in de nieuwsbrief van de wolvencommissie lezen hoe zij de opbrengst verder zal verwerken.

2. SAMENVATTING BIJEENKOMST 'DENK MEE MET DE WOLVENCOMMISSIE GELDERLAND'

In dorpshuis De Wardborg in Garderen vond op 23 september de derde bijeenkomst plaats van de wolvencommissie Gelderland, waarbij inwoners van de gemeente Barneveld zijn uitgenodigd om mee te denken over diverse thema's rondom (het samenleven met) de wolf. Met tachtig deelnemende inwoners en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties werd in kleine groepen gesproken over van tevoren gekozen onderwerpen.

Deze gesprekken zijn vastgelegd via geluidsopnamen, die evenals de vragenformulieren die ingevuld zijn door de deelnemers, anoniem verwerkt zijn in dit verslag. Op basis van deze informatie volgt hieronder een opsomming van de meest genoemde en meest opvallende zaken per gesprekstafel. Hierbij wordt steeds eerst een beschrijving gegeven van het thema van de betreffende tafel, zoals deze vooraf is gecommuniceerd met de deelnemers.

TAFEL 1: DE WOLF IN HET DAGELIJKS LEVEN

Wat betekent de aanwezigheid van de wolf in uw gemeente en wat kunt u ertegen doen? Wat moet je doen als je een wolf tegenkomt? Hoe kunnen we samenleven met wolven in landelijk gebied? Verscheurt de wolf de gemeenschap? Wolf-toerisme of afschrikkend voor de recreant? Het is een verhit maatschappelijk debat, waar aan deze tafel bij wordt stilgestaan.

Algemeen

Het gesprek aan tafel één, is soms ook emotioneel. 'We zitten in een wurggreep van de wolf' is een uitspraak van een deelnemer die misschien wel het meest de lading dekt. Het onbegrip voor politieke keuzes en de machteloosheid over de impact van de wolf op het dagelijks leven zorgen voor frustratie en boosheid. 'Het is geen vraag meer of het fout gaat, maar wanneer het fout gaat'.

Postadres
Postbus 9090, 6800 GX Arnhem

t 026 359 85 68
e wolvencommissie@gelderland.nl

Zorgen en angsten van inwoners

Aan de tafel zit een breed gezelschap. Van dierhouder tot campinghouder en van bezorgde ouder tot fanatiek wandelaar. Ze komen allemaal met hun eigen voorbeelden waaruit blijkt dat 'de wolf in het dagelijks leven' geen gemakkelijke opgave is. De vraag is volgens hen dan ook of de politiek hier dan wel voldoende doordrongen van is. Ook vraagt men zich af of de deskundigen die de politiek adviseren, wel echt zo deskundig zijn. 'Alles wat deze experts zeiden dat niet zou gaan gebeuren, gebeurt wel. Hoe kan dat?'

Het dagelijks leven zit vol met uitdagingen, zorgen en frustraties die er een paar jaar geleden niet waren. Zoals je kleinkind niet meer in de wandelwagen in de tuin te laten staan, ondanks het hoge hek dat eromheen zit. Het wakker worden en er achter komen dat in één nacht tachtig schapen zijn gedood door vijf wolven. En dat er ook al kinderen langs de plek van de aanval zijn gefiets. Zorgen hebben over die kinderen, die elke dag door het bos naar school moeten fietsen, als ouder hen ook tegemoet fietsen zodra het donker wordt. Wandelen alleen als je een stok, een fluitje en een felle zaklamp bij je hebt. Je afvragen waar het heengaat met de Barneveldse toeristische sector, want mensen durven niet meer naar je camping te komen.

'En wie gaat er nou een keer wat doen, in plaats van er alleen maar over te praten?' Deelnemers geven aan dat er dringend behoefte is aan actie. Dat het leven met wolven niet meevalt en dat de Nederlandse situatie bovendien niet te vergelijken is met andere landen. Ten slotte wordt benadrukt dat het gevoel dat er wordt gemeten met twee maten de frustratie alleen maar verder vergroot. Een hond wordt afgemaakt als hij een mens bijt, een wolf niet; dat is niet te begrijpen.

Inzichten en ideeën van inwoners

Deelnemers willen niet alleen gehoord worden in hun zorgen en angsten, maar vooral ook serieus genomen worden. Een deelnemer geeft aan driekwart jaar geleden al aan de wethouder te hebben gevraagd om onderzoek te doen onder heel Barneveld naar de behoeften van inwoners; wat hebben ze nodig om zich veiliger te voelen? Ook vroeg hij de wethouder om niet te wachten met het inzetten van veiligheidsmaatregelen voor naar school fietsende kinderen. Nu zijn we negen maanden verder, en nog altijd is er niets gedaan.

Veiligheid voor kinderen staat hoog op de agenda voor alle deelnemers. Er zouden protocollen voor scholen moeten komen hoe zij veilig met kinderen de natuur in kunnen. Boa's zouden kunnen worden ingezet langs fietsroutes richting school. Gratis busvervoer zou ook een optie kunnen zijn.

Ook kunnen gemeente en provincie zelf soepeler met (preventieve) maatregelen omgaan, zoals het versoepelen van bouwvergunningen voor huisvesting van dieren, die nu meer en vaker binnenruimte nodig hebben. En het vergroten van de subsidie voor wolfwerende rasters, die nu bij lange na de kosten niet dekt, wordt ook als een mogelijkheid genoemd.

Ten slotte is er vanuit een aantal deelnemers de wens om in dit verslag kenbaar te maken dat volgens hen het elimineren van de wolf de enige oplossing is en dat zij dit advies dan ook aan de wolvencommissie mee willen geven.

Samenvatting

In een gemeente waarin de wolf zo zichtbaar aanwezig is als in Barneveld, zou er ook nadrukkelijk gehoor gegeven moeten worden aan de zorgen die men heeft. Heldere communicatie over de (on)mogelijkheden, gemakkelijk bereikbare informatievoorzieningen en versoepeling van maatregelen en actie waar mogelijk, zou de frustratie verlichten en de veiligheid vergroten.

Wat verder ter tafel komt

- Er is onder inwoners niet alleen angst voor de wolf, maar ook om te zeggen dat je 'pro-wolf' bent. Dit zou niet zo onveilig moeten zijn.
- In Duitsland zorgen boeren ervoor dat wolven niet in de weilanden komen, door direct een schot te lossen als ze er één zien. Dat hoeft niet raak te zijn, maar schrikt wel af. De wolf moet weer schuw

- worden in Nederland en dat moet toch kunnen zonder ze meteen te doden?
- De Veluwe raakt afgesloten, het duurt niet lang meer voordat wij achter een hek leven in plaats van de wolf.
 - Waarom wordt er niet precies aangegeven waar wolven zitten, dat zou bijvoorbeeld de toeristische sector ten goede komen. (Antwoord: helaas kan dat niet, omdat er dan gestroopt gaat worden.)

TAFEL 2: WIE IS ER VERANTWOORDELIJK RONDOM DE WOLF?

Rollen, taken en verantwoordelijkheden. Wat is de rol van de overheid? Europees, landelijk, provinciaal en in uw gemeente? Wat doet de wolvencommissie? Uitleg over de gevolgen voor openbare orde en veiligheid / ruimtelijke ordening en hoe (mogelijk) overlast te beperken.

Algemeen

Omdat er vanuit de deelnemers veel vraag is naar een gesprek over verantwoordelijkheden rondom de wolf, is er voor de bijeenkomst in Barneveld gekozen om twee tafels met dit thema in te richten. Als gespreksleiders zitten diverse beleidsmedewerkers aan tafel, zowel van de gemeente Barneveld als de provincie Gelderland, maar ook namens de wolvencommissie en vertegenwoordiging van VNG Gelderland, burgemeester Jeroen Joon.

Zorgen en angsten van inwoners

De zorgen over de veiligheid van mens en dier zijn ook in de gemeente Barneveld groot. De beperkte mogelijkheden van overheden om voor deze veiligheid te zorgen frustreert de deelnemers. 'Hoe lang laten we ons nog gijzelen door de EU?' en 'Hoe lang blijven burgemeesters accepteren dat ze niks kunnen doen' zijn uitspraken die door verschillende deelnemers op verschillende manieren worden gedaan. Na een gesprek over waar welke verantwoordelijkheden liggen, snappen deelnemers dat het ook voor lokale en provinciale overheden niet eenvoudig is om buiten de kaders actie te ondernemen. Dat neemt alleen de zorgen en angst niet weg; de onmacht dat politiek Den Haag de noodzaak voor aangepaste wetgeving niet lijkt te voelen, is minstens zo frustrerend.

Meerdere keren komt het thema 'recreëren' ook op tafel. Want wie is er bijvoorbeeld verantwoordelijk voor het mislopen van inkomsten, omdat mensen niet meer durven te kamperen op Veluwe campings? Of geen gebruik meer maken van horeca, omdat wandelen en fietsen uit angst minder in trek is? En wie vergoed de kosten van het paard dat een hartaanval kreeg van pure angst na een ontmoeting met wolven tijdens een simpele buitenrit? Het zijn vraagstukken die onder de deelnemers leven, maar waar weinig concrete antwoorden op zijn.

Er is ook deelnemer aanwezig die gebruikmaakt van een hulphond. Een eis van de leverancier van hulphonden is namelijk dat de hond los moet kunnen lopen. Dat kan haar huidige hond nu al niet meer en in de toekomst zal ze dan geen nieuwe hond toegewezen meer krijgen. Deze deelnemer is per definitie niet de enige bewoner die gebruikmaakt van een hulphond, dus het is een kwestie die zeker nader onderzoek verdient.

Ten slotte wordt aangegeven dat ook de lokale politiek misschien meer kan uitvoeren dan nu gedacht, omdat polarisatie zorgt voor ontwrichting in de samenleving. Deelnemers vragen zich af of dit niet onder openbare orde en veiligheid valt en er dan toch niet meer bescherming van mens en dier mogelijk is. 'De grondwet zegt dat er gezorgd moet worden voor een veilige leefomgeving. Daar wordt nu toch niet aan voldaan? Dus welke wet gaat er dan boven, die van onze veiligheid, of die van de bescherming van de wolf?', vraagt men zich af.

Inzichten en ideeën van inwoners

Samenleven met de wolf is volgens sommige inwoners geen vraagstuk meer, maar een feit. Een realiteit waarin we een nieuwe balans moeten vinden tussen mens en natuur en daar ook de benodigde wet- en regelgeving voor opgesteld wordt. 'Verantwoordelijkheden moeten zo laag mogelijk liggen. Liefst op gebiedsniveau.'

Ook zijn deelnemers van mening dat er te veel naar buitenlands voorbeelden wordt gekeken als het gaat om samenleven met de wolf. 'De Nederlandse situatie is niet vergelijkbaar met die van Canada of Zweden. De wolf gedraagt zich hier ook anders dan men verwacht.' Daarom zou er meer onderzoek gedaan moeten worden naar deze opvallende gedragingen en moet er vooral gezorgd gaan worden dat de wolf juist in een klein land als Nederland weer schuw moet worden gemaakt.

Deelnemers zien dat lokale en provinciale politiek met handen gebonden zijn. En dan kunnen zorgen en angsten nog zo groot zijn, de wet bepaalt. Het lichtpuntje is dat de status van de wolf niet meer strikt beschermd is, maar beschermd. Dit biedt ruimte voor maatregelen. Helaas is het wel zo dat de Nederlandse overheid nu nieuw beleid moet vormen en ook daar kan weer (te) veel tijd overheen gaan.

Ten slotte is er nog altijd een groot gebrek aan gebundelde, laagdrempelige informatie. Voor vee- en dierhouders zijn er al wel allerlei informatiebijeenkomsten geweest, zijn er loketten en speciale consultants en ten slotte ook subsidies om veiligheid voor gehouden dieren te kunnen borgen. Voor recreërende inwoners van gemeenten waar wolven leven, is er informatie slecht te vinden en heeft dit gebrek de polarisatie rondom de wolf vergroot. Hoog tijd om daar wat aan te veranderen, meent men.

Samenvatting

Ook aan tafel twee is het moeilijk om het bij het betreffende thema te houden. Deelnemers willen hun zorgen kwijt, of dat nou gaat over mens, (gehouden) dier of de wolf zelf. Toch blijft het inzicht dat lokale en provinciale politiek echt niet meer kan doen dan dat zij doet als het gaat om bescherming tegen de wolf, een belangrijke boodschap. Het lost niets op, maar het brengt wel verheldering.

Ook inzichten als het gaat om de bredere maatschappelijke zorgen die er zijn, zoals die van ouders over hun fietsende kinderen, die van de toeristische sector en die van hulpbehoevende mensen die zich zorgen maken over hun hulphonden, zijn waardevol.

Opnieuw komt het gebrek aan laagdrempelige en snelle informatie ter sprake. Het blijft voor veel inwoners een pijnpunt dat zij niet weten waar zij terecht kunnen met hun zorgen en vragen. Men is te lang niet zorgvuldig genoeg geïnformeerd, zoals veehouders bijvoorbeeld veel eerder en vaker zijn betrokken en uitgenodigd voor bijeenkomsten over de wolf.

Wat verder ter tafel komt

- De wolf is steeds minder schuw voor mensen, hij 'wordt geboren met de geur van de mens in zijn neus' en komt tot in de woonwijk.
- De tijd om te praten is geweest, onderneem nu actie al is het maar beginnen met zenderen.
- De wolf lijkt keer op keer voor de mens te komen. De méns leeft nu achter hekken!
- Hoeveel mag elke wolf eigenlijk kosten? De financiering voor wolfwerende rasters is een enorm kostbare zaak, zowel de arbeid, het onderhoud en de afschrijving.
- Laat de mensen die het aangaat meepraten over hoe om te gaan met de wolf. Als je in Den Haag woont, heb je toch ook zeker geen idee?

TAFEL 3: DE WOLF IN NEDERLAND/ IN GELDERLAND/ IN BARNEVELD

Informatie over wat de aanwezigheid van de wolf in Nederland, in Gelderland en specifiek in Barneveld betekent. Uitleg over de ecologie van wolven, inclusief gedragsbiologie.

Algemeen

Aan deze gesprekstafel schuift wolvendeskundige Dick Klees van Studio Wolverine aan om de prangende vragen te beantwoorden over de wolf en haar gedragingen. Hij geeft onder andere aan meerdere (overheids-) organisaties advies over hoe om te gaan met de wolf.

Zorgen en angsten van inwoners

Deelnemers aan deze tafel willen onder andere graag weten hoeveel meer wolven we kunnen verwachten in Nederland, waarom ze in het buitenland zo anders omgaan met de wolf en waarom een wolf meer dood dan ze daadwerkelijk eten. Schaapherders en paardenfokkers dreigen te stoppen met hun werkzaamheden, uit pure wanhoop over gedode schapen en uit angst voor de veiligheid voor de dieren in de toekomst. Zelfs schaapskuddes met kuddebeschermingshonden lijken geen oplossing, omdat deze investering zo kostbaar en intensief is.

Er wordt ook aan de wolvendeskundige gevraagd wat je nou het beste kan doen als je een wolf tijdens een wandeling tegenkomt. De meeste deelnemers geven aan helemaal niet meer te durven wandelen met honden of kinderen. Die beperking in vrijheid, kan dat teruggedraaid worden en zo ja, hoe dan?

Ten slotte komt ook het afschrikbeleid nog ter sprake. Of eigenlijk, het ontbreken daarvan. Als zo duidelijk is dat de wolf een lerend vermogen heeft en altijd zal proberen zijn kans te benutten om bij een prooi te komen, waarom staan we dat dan nog steeds toe? En hoe kunnen we dan binnen de huidige regelgeving toch zorgen voor afschrikkende maatregelen?

Inzichten en ideeën van inwoners

Het aantal wolven op de Veluwe, de groei lijkt niet te stoppen. Is het dan toch niet het beste om ze te gaan beheren, zoals ander wild ook beheerd wordt? Volgens Dick Klees snijden we onszelf daarmee op dit moment in de vingers. Als een dier zich opnieuw ergens vestigt, groeit het eerst altijd boven een maximum aantal uit. Juist dan worden territoria bevochten, waardoor er voor een aantal wolven geen ruimte meer is en die zullen dus elders ruimte gaan zoeken. Dan komt er balans in het aantal roedels. Nu beheren stelt het bereiken van die natuurlijke balans uit.

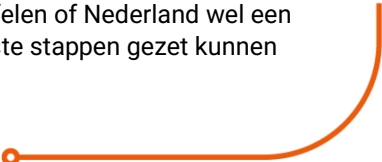
Maar willen we die natuurlijke balans wel, is Nederland wel geschikt voor de wolf? Volgens de deskundige zou de wolf zich hier niet vestigen als het geen geschikte omgeving zou zijn. Alleen hoe wij ermee omgaan is een volgende vraagstuk. Want we wonen met veel mensen én veel dieren op een beperkt stuk land. Maatregelen om de wolf weer schuw te maken voor de mens, hadden volgens Klees al veel eerder weer genomen moeten worden. Overigens benadrukt hij dat de wolf schuw wordt geboren en niet-schuwe wolven een uitzondering vormen.

Waarom de wolf zich niet beperkt tot één schaap, als hij een kudde heeft weten binnen te dringen, heeft volgens Dick Klees ook een natuurlijke oorzaak; het is instinct om te jagen op dat wat beweegt. Schapen zitten binnen een kooi en kunnen nergens heen. Dus zodra de wolf een schaap heeft gedood, de organen heeft opgegeten en vervolgens de andere schapen ziet bewegen, gaat hij er direct weer achteraan. Ze kunnen nergens heen en blijven vluchten. In de natuur zou een kudde herten of een groep zwijnen al lang weg zijn en dus komt daar geen 'surplus killing' voor.

Waarom wolven hondjes grijpen is volgens de deskundige ook een logische verklaring. De hond stamt af van de wolf, dus zodra een hond een wolvegebied inloopt wordt hij gezien als gelijkwaardige indringer en moet dus gedood of verjaagd worden. In theorie zou het dus veiliger zijn om met een hond in een hondenlosloopegebied te wandelen, omdat dit vaak al gemerkt is via geur als ander territorium. Overigens is als wandelaar ook hier angst een slechte raadgever, dit wordt door de wolf als zwakte gezien. Niet gillen, maar boos schreeuwen en je groot maken, is toch de beste manier om een wolf te verjagen bij een ontmoeting.

Samenvatting

Het lerende vermogen van de wolf kan en moet beter worden benut als we op een goede manier willen samenleven met de wolf. Dat dit nog niet gebeurt leidt tot het afschieten van wolven zoals "Bram", waar uiteindelijk niemand wat aan heeft, want de wolf is dood, de andere wolven leren er niks van en ongewenst gedrag wordt nog steeds niet aangepakt. Hoewel deelnemers nog altijd betwijfelen of Nederland wel een geschikt land is voor samenleven met wolven, zouden hier toch tenminste eerste stappen gezet kunnen

worden om zo weer (iets) meer ontspannen schapen, pony's en paarden te houden en te recreëren met kind en huisdier.

Wat verder ter tafel komt

- Hoe lang gaat het nog duren voordat mensen het recht in eigen hand nemen. De spanningen lopen zo hoog op.
- Wolven lopen door woonwijken en door tuinen, dat maakt me heel erg bang. Hoe zorgen we ervoor dat wolven niet meer door onze straten lopen?
- Waarom wordt de escalatieladder niet gehandhaafd die is opgesteld in Nederland? Antwoord: omdat deze ladder tot in zulke kleine details is geformuleerd, dat de situaties die wij tot nu toe hebben gekend met probleemwolven, het toch net niet klopt met de omschrijving.
- Begrenzen van de wolf in een gebied is misschien niet mogelijk, maar als het gedrag van de wolf leidend blijft, dan zijn wij toch kansloos?

TAFEL 4 - SCHADEPREVENTIE SCHAPEN EN GEITEN

De wolvencommissie geeft advies over schadepreventie van wolven bij gehouden dieren, graag gaan we hierover in gesprek met u. Hoe werkt het huidige advies op papier en/of in de realiteit? Hoe bescherm ik mijn geiten en schapen? Er wordt stilgestaan bij de praktische uitvoering van de afrastering en uitgangspunten voor een subsidieaanvraag.

Algemeen

Er valt nog veel winst te behalen op het gebied van preventieve maatregelen. Wanneer wolfwerende rasters niet goed worden aangelegd, verliezen ze namelijk grotendeels hun effectiviteit. De uitdagingen hierbij zijn veelzijdig: de rasters zijn kostbaar in aanschaf, de beschikbare subsidies dekken de kosten vaak niet volledig en het onderhoud vraagt veel tijd en inspanning.

Aan deze gesprekstafel – zoals ook bij de andere tafels tijdens de bijeenkomst – zien we dat verschillende thema's regelmatig door elkaar heen lopen. Ook bij het onderwerp 'Schadepreventie schapen en geiten' verschuift het gesprek geregeld naar de bredere invloed van de wolf op het dagelijks leven.

Angsten en zorgen van inwoners

Zoals ook in eerder bijeenkomsten naar voren is gekomen, is de frustratie over de wolfwerende rasters groot. Ze zijn te kostbaar, te arbeidsintensief en volgens veel deelnemers niet betrouwbaar. Ook zijn de rasters niet voor elke dierhouder even geschikt. Zo vraagt een beheerder van een kinderboerderij zich af hoe hij zijn dieren kan beschermen, zonder dat stroomdraden gevaar opleveren voor bezoekende kinderen.

Ondanks dat het gesprek grotendeels over preventieve maatregelen gaat, spelen ook de bredere zorgen en angsten ook aan tafel vier een grote rol in het gesprek. De zorgen over schoolgaande jeugd. Het gebrek aan wandelaars in bepaalde natuurgebieden. De ogenschijnlijk legere bossen waarin geen wild meer te zien of horen is. En de overheersende frustratie over het gebrek aan een actieve reactie op niet schuwe wolven.

Het project Team Veebescherming komt ook nog ter sprake, een team dat ingezet wordt om wolfwerende rasters op een professionele manier te installeren, zodat daar in ieder geval geen foutjes insluipen. Het idee ligt al een tijd op tafel, maar vooralsnog is er geen financiering voor het plan. Ook dit zorgt voor frustratie, want dan is er een plan dat in ieder geval veehouders kan helpen, er wordt vervolgens weer geen actie op ondernomen.

Inzichten en ideeën van inwoners

Keer op keer is gebleken dat een wolfwerend raster alleen werkt als deze goed is geïnstalleerd, goed wordt onderhouden en de stroomvoorziening voldoende en ononderbroken is. En juist hier zit de crux, dat is in de gevallen waar de wolf toch over het raster heen komt, niet het geval. Met name in de stroomvoorziening schort er vaak het een en ander aan, zoals het gebruik van aardpennen die eerder wel voldeden.

Ook wordt er uitgebreid stilgestaan bij het feit dat de angst zo de overhand neemt. Uiteraard zijn er vreselijke voorbeelden te geven van wolven die zich niet gedragen zoals we van wilde dieren mogen verwachten. Men is het er dan ook over eens dat de tijd om maatregelen te nemen om de wolf weer schuw te krijgen allang gekomen is. Toch is het goed om ook stil te staan bij het feit dat als jij in het bos wandelt de wolf jou al tien keer heeft gezien, maar jij de wolf niet. Zoals het hoort: samenleven met wilde, schuwe dieren. Waarbij het voldoende is om lawaai te maken en je groot te maken, zodat de wolf vlucht.

Het sentiment angst is logisch. We willen onszelf, onze kinderen, onze dieren beschermen. Daarom doen we de deur ook op slot; we willen inbrekers buiten houden. Toch staat er niet elke avond een inbreker voor onze deur. Zo komen we ook niet dagelijks een wolf tegen, laat staan een wolf die niet meer schuw is. En niet-schuwe wolven, daar is tafel vier het over eens, die moeten direct aangepakt worden.

Samenvatting

Aan deze gesprekstafel wordt informatie gedeeld over preventieve maatregelen, wat door de deelnemers als waardevol en verhelderend wordt ervaren. Het gesprek beperkt zich echter niet tot deze maatregelen; er komt ook veel emotie naar voren, zoals de angst en frustratie die binnen de gemeente leven. Heldere communicatie, open gesprekken en snel, adequaat optreden bij wolven die weinig schuwheid tonen, kunnen bijdragen aan een betere omgang met de aanwezigheid van de wolf.

Wat verder ter tafel komt

- We lopen in Nederland constant achter de feiten aan. Wanneer wordt dat eens duidelijk?
- De wolf in Nederland is een stevige verandering van hoe wij samenleven met de natuur. Het kost simpelweg tijd om een nieuwe balans te vinden.
- De wolvencommissie Gelderland zou zich moeten buigen over het vraagstuk van hulphonden, die ook in hun vrijheid worden beperkt en daarmee hun baasjes ook.
- Hebben we zoveel werk gestoken in het weghalen van hekken in de natuur, komen ze toch allemaal weer terug. Denken we wel eens aan al het wild wat weer verongelukt in deze hekken?

TAFEL 5 - SCHADEPREVENTIE PAARDEN, PONY'S, RUNDEREN EN OVERIGE HOEFDIEREN

De aanpak van preventieve maatregelen voor andere hoefdieren dan schapen en geiten vereist een aangepaste benadering. De wolvencommissie biedt advies over schadepreventie bij gehouden dieren door wolven. We nodigen u graag uit voor een gesprek hierover. Hoe effectief is het huidige advies in theorie en praktijk? Welke maatregelen kan ik nemen om mijn vee te beschermen? Tijdens het gesprek gaan we ook in op de praktische uitvoering van afrasteringen en de voorwaarden voor een subsidieaanvraag.

Algemeen

Hoewel deze tafel is ingericht om met name te bespreken welke preventieve maatregelen er genomen kunnen worden in relatie tot hoefdieren, blijkt ook hier dat het gesprek snel emotioneel geladen wordt en over andere zorgen gaat dan schadepreventie.

Zorgen en angsten van inwoners

'We kunnen van ons eigen terrein geen fort maken?' Is één van de opmerkingen die voorbij komt aan tafel vijf. Sommige deelnemers hebben behoorlijk grote stukken land en om deze helemaal wolfwerend te omheinen, is een klus die niet vanzelfsprekend is. Niet in de laatste plaats in verband met de financiering, maar vooral ook als het gaat om arbeid en onderhoud. De angst voor de veiligheid van gehouden dieren is groot, maar ook voor de eigen veiligheid. Wat als de wolf opeens in de stal staat tussen de dieren?

Ook speelt de angst voor de veiligheid van inwoners in het algemeen. Want het is één ding om te paard de wolf tegen te komen, maar als het paard de ruiter afwerpt in paniek en terug naar huis probeert te komen? En dan de 80-weg oversteekt en in aanrijding komt met een hard rijdende auto? De gevolgen zijn niet te overzien. De deelnemers noemen dit als één van de voorbeelden dat het probleem verder reikt dan de wolf die vee doodbijt.

De deelnemers van tafel vijf geven ook duidelijk te kennen dat zij het praten zo moe zijn. Wanneer gebeurt er nu eens wat, we zijn al jaren aan het praten en het aantal wolven en het gevoel van onveiligheid neemt toe. De emoties lopen zo hoog op, dat er zelfs geroepen wordt het recht in eigen hand te nemen; 'Dan maar eerst schieten, gaan we daarna wel praten!' Even later in het gesprek is de toon weer wat milder: 'We zijn gewoon in paniek en dat maakt de frustratie over de eindeloze vergaderingen en het steeds weer teruggefloten worden van rechters, zo enorm groot'.

Deze frustratie neemt niet af als er dan ook nog de verhalen de ronde doen waarbij geweldloze preventieve maatregelen de das om worden gedaan. Een bekende van een deelnemer experimenteerde met tijgergeur, waarbij wolven het afgezet gebied niet in durfde te gaan. Dit bleek niet te mogen, deze deelnemer zou een boete krijgen voor CO2-uitstoot. Ook andere financiële consequenties van de huidige wetgeving zaten deelnemers dwars. 'Er gaat 4,5 miljoen om in de 'wolvenbusiness', er zijn er 110. Reken maar uit.'

Ten slotte noemen de deelnemers aan tafel vijf dat er weinig aandacht is voor de emotionele schade die de wolf aanbrengt. Als je dieren verliest, dan ben je daar kapot van. Als je je niet veilig voelt rondom je eigen huis of op je eigen erf, dan kost je dat mentale gezondheid. De angst voor je kinderen die van en naar school fietsen in de schemering. De beelden die deze kinderen hebben van opengereten dieren. Het zijn allemaal voorbeelden van de emotionele impact die de wolf op de samenleving heeft. Het is niet alleen een rekensom van hekwerken en het binnen of aangeliend houden van dieren, het is een sociaal maatschappelijk probleem.

Inzichten en ideeën van inwoners

De emoties lopen hoog op als het gaat om de wolf, over welk subthema het dan ook gaat. Deelnemers denken dat de spanning al zo hoog is, dat als er nu iets écht fout gaat (er wordt bijvoorbeeld een kind gegrepen), dat 'de pleuris dan uitbreekt'. Dat inwoners dan niet meer wachten, maar voor eigen rechter gaan spelen. En er zijn deelnemers die dat dan volledig begrijpen. Daarom moet er benadrukt worden dat de tijd van praten voorbij is en het nu gaat om 'doen'.

Hoewel deelnemers begrijpen dat de lokale politiek hier misschien niet direct naar kan handelen, wordt door de meesten wel begrepen. Dat maakt de ergernis aan de landelijke politiek alleen maar groter. Gesuggereerd wordt om mensen die daadwerkelijk in wolvengebied wonen mee te laten praten bij het vormen van beleid, om zo tot een realistischere aanpak te komen.

Daarnaast zijn de deelnemers geïnformeerd over een proef in de provincie Drenthe, waarbij een aantal schaphouders is gevraagd om mee te werken aan een experiment waarbij professionals de wolfwerende rasters ging plaatsen en onderhouden. In totaal zijn er 111 hekken geplaatst en is er gedurende een jaar slechts één wolvenaantal geweest, precies daar waar een avond de stroom was uitgevallen. Wolfwerende rasters werken dus volgens deze proef wel, mits goed geïnstalleerd en onderhouden. En dat is nu vaak juist niet haalbaar voor veel veehouders.

Samenvatting

Inwoners van de gemeente Barneveld hebben weinig vertrouwen in de maatregelen zoals ze nu beschikbaar zijn. Rasters zijn te duur en te intensief en de verhalen dat ze niet voldoende werken zijn veelvuldig aanwezig. Bovendien is het de angst die regeert, men is bang en bezorgd. Deze angst wordt onvoldoende gehoord, waardoor de frustratie groeit en het risico op sociale onrust verder toeneemt.

Wat verder ter tafel komt

- Ik moet mijn paarden nu zoveel binnenhouden, dat ik Animal Rights op mijn dak krijg. Maar buiten zijn ze niet veilig door de wolf. Waar deze organisatie dan ook weer voor gaat staan. Wat moet ik nou?
 - De wolven lopen hier op 100 meter afstand van de woonwijk. Niet in de buurt van vee, niet aan de rand van het bos, nee gewoon door het maisveld op 100 meter afstand. Dat is toch veel te dichtbij?
 - De escalatieladder werkt niet. Waarom is deze niet nog eens grondig bekeken?
-

TAFEL 6: PROBLEMEN MET WOLVEN

Wanneer is er sprake van een probleemsituatie of een probleemwolf? En hoe kan/wordt er ingegrepen? Worden de meldingen wel serieus genomen? Kan ik mijn hond nog wel veilig uitlaten? We kijken naar de bestaande interventierichtlijnen van de provincie en de actuele situatie in Barneveld.

Algemeen

In september 2024 organiseerde de wolvencommissie een eerste rondetafelbijeenkomst in Ermelo. De keuze voor deze gemeente was onder andere de aanwezigheid van de zogenoemde 'frikadelwolf', ofwel een wolf die gevoerd werd en daarom voor problemen zorgde. Deze wolf was immers zijn schuwheid kwijt. Precies een jaar later vindt deze bijeenkomst plaats in Barneveld en lijkt het soms wel alsof alle wolven 'probleemwolven' zijn geworden. De rode draad gedurende de hele avond en ook aan tafel 6 is namelijk de angst voor wolven in het algemeen.

Zorgen en angsten van inwoners

De inwoners van Barneveld die deel hebben genomen aan deze bijeenkomst hebben uiteenlopende angsten rondom de wolf. De gemene deler is toch wel dat het gevoel van vrijheid, de manier waarop mensen altijd hebben kunnen leven, wordt ingeperkt door de komst van de wolf. En de bijbehorende frustratie is dat niemand daar wat aan lijkt te doen. Wie neemt er verantwoordelijkheid voor de wolf en voor alle schade die dit dier brengt, zowel fysiek, materieel en emotioneel?

'In Den Haag snappen ze er niks van. Ik was met mijn gezin in een dierentuin afgelopen zomer en stond daar bij een wolvenverblijf. Hekken van vier meter hoog eromheen en een bord met 'grootste roofdier van Europa'. Vraag je een willekeurige bezoeker door dat verblijf te lopen? Maar als ik de achterdeur open doe, lopen ze wel door mijn tuin! Hoe kan dat nou?' Dit verhaal van een deelnemer is tekenend voor de machteloosheid die inwoners van Barneveld voelen als het gaat om het gebrek aan begrip voor hun situatie. 'De politiek voelt niet de angst die jij voelt als je wakker wordt en je weiland ligt vol met tachtig opengereten schapen.'

Meerdere keren komt ook de factor stress naar voren. Men durft niet meer te wandelen zonder stokken, soms ook pannen en zelfs messen en traangas worden genoemd. Constant alert zijn tijdens iets wat een ontspannen, gezondheidsbevorderende activiteit zou moeten zijn. Het levert meer stress op dan welzijn. Wat ook stress geeft is de al eerder genoemde frustratie over dat niemand in actie lijkt te komen. 'Staat de wolf dan echt boven de mens en boven onze levensvreugde?' Maar ook: 'De wolven moeten hier van het schoolplein verjaagd worden, het is wachten tot het misgaat met één van onze kinderen.' Dat het veranderen van wet- en regelgeving tijd kost, daar hebben deelnemers geen boodschap meer aan: 'We hebben geen tijd meer, het water staat ons nú aan de lippen.'

Aan andere tafels ook al genoemd is de impact van de wolf op een economische levensader van de gemeente Barneveld: de toeristische sector. En dat gaat verder dan minder bezoeken aan horecagelegenheden, campings en vakantiehuisjes. De lokale winkels zien daarmee ook hun inkomsten dalen. Ook dit signaal lijkt niet aan te komen bij (lokale) politiek. 'We zijn roepende in de woestijn. We moeten de staat maar gaan aanklagen, om hen verantwoordelijk te houden voor onze veiligheid en vrijheid.'

Inzichten en ideeën van inwoners

Deelnemers geven aan dat zij het belangrijk vinden dat alle organisaties die iets kunnen doen om voor veiligheid en vrijheid te zorgen in het kader van de wolf, klaar staan om actie te ondernemen. Als begin volgend jaar ook in Nederland de juridische kaders rondom de wolf worden bijgesteld, moeten er niet pas dan plannen gemaakt worden over hoe daar dan naar te handelen. Dat plan kan nu al worden bedacht, zodat bij wijze van spreken een dag na de veranderingen in de wet, de dan toegestane actie kan worden genomen.

Communicatie en heldere, gemakkelijk toegankelijke informatie kan polarisatie verminderen. Als mensen direct toegang hebben tot concrete antwoorden of hulp bij problemen, blijft er in ieder geval niemand lang rondlopen met misinformatie of op te lossen situaties. Bovendien kan de provincie Gelderland nog eens goed kijken op de afdeling administratie, menen deelnemers, want een subsidie staat binnen een week op de rekening, maar schadeafhandeling kan wel tot vier maanden duren. Dat helpt zeker niet mee, als je al frustraties hebt over de wolf.

Beheer van wolven is een vereiste, menen de deelnemers. Schuw maken, bepalen hoeveel wolven in Nederland zouden kunnen leven zonder dat ze voor onveiligheid zorgen en alle overige wolven afschieten. Zoals elk ander wild dier dat in overschot is in onze natuur.

Samenvatting

Volgens de deelnemers is de tijd voor het overleggen voorbij. Er moet actie komen, om te zorgen dat men zich weer veilig, vrij en ontspannen voelen, in plaats van gevangen in een stressvolle situatie, waar bovendien niemand wat aan lijkt te doen. De politiek loopt volledig achter de feiten aan. Daarom is het extra belangrijk om klaar te staan voor actie op het moment dat er ook in Nederland wijzigingen worden doorgevoerd in het juridische kader rondom de wolf.

Wat verder ter tafel komt

- De politie behandelt elke aangereden wolf nu als een plaats delict. Terwijl er voor een aangereden das of bever niemand meer opkijkt. Kan deze verordening niet gewijzigd worden?
- Waarom wordt niet de vraag gesteld hoe het zit met de veiligheid van de mens, in plaats van de veiligheid van de wolf?
- Het is heel hard nodig dat er een organisatie komt die een standpunt inneemt over bijvoorbeeld het maximaal aantal roedels in Nederland. Die voor deze visie gaat staan en bereid is hier ook actie en verantwoordelijkheid voor te nemen.

3. SAMENVATTING VAN DE BELANGRIJKSTE PUNTEN

De derde rondetafelbijeenkomst van de wolvencommissie Gelderland heeft, evenals de bijeenkomsten in Ermelo en in Renkum, als rode draad de angst voor de wolf door de avond heen lopen. Toch hebben met name de eerste en deze laatste bijeenkomst inhoudelijk ook een groot verschil. Waar in Ermelo vooral de gedeelde behoefte was om heldere en toegankelijke informatie te krijgen, wil men in Barneveld gemiddeld maar één ding: beheer van de wolf.

Toch is er ook ruimte voor nuancering en dialoog. De wens blijft misschien hetzelfde, het terugdringen van de wolf in het cultuurlandschap, maar de weg ernaartoe kan op verschillende manieren. Zo heeft men het over zonering, waarin wolven alleen mogen leven binnen bepaalde gebieden. Of kan men beginnen met het opnieuw schuw maken van de wolf. En ook zeker in ieder geval de bewezen probleemwolven zonder pardon afschieten.

Dat wet- en regelgeving vanuit de Nederlandse overheid op zich laat wachten is misschien wel het grootste punt van zorg en frustratie. Een van de belangrijkste boodschappen die de deelnemers willen meegeven aan de commissie, maar ook aan alle lagen in de politiek; leven met de wolf is in de dagelijkse praktijk zoals het nu is geregeld, niet te doen. Het is niet wachten of, maar wanneer het fout gaat. En de frustratie is daarin al zo hoog opgelopen, dat wanneer het fout gaat, men niet voor de gevolgen in staat.

De belangrijkste punten die naar voren zijn gekomen op 23 september zijn de volgende:

➤ Meer lokale politieke verbinding

Hoewel de lokale politiek gebonden is aan nationale en internationale regelgeving als het de wolf betreft, is zij wel verantwoordelijk voor de veiligheid van haar inwoners. Een gevoel van veiligheid is onderdeel van prettig kunnen wonen en leven in een gemeente. De deelnemers waarderen de brandbrief die de gemeente aan Den Haag heeft verzonden, maar zouden ook zelf graag meer direct contact hebben over het thema 'de wolf'. Men

wil zich gehoord voelen en betrokken worden in ontwikkelingen.

➤ Brede maatschappelijke angst

Het is niet alleen de angst van de vee- en hobbydierhouders. De angst zit diep in alle lagen van de maatschappij. Niet meer durven te wandelen voor ontspanning en gezondheid. Niet meer naar school durven fietsen, of kinderen niet meer laten fietsen. Inkomstenderving onder horeca en toerisme, met ook gevolgen voor lokale winkels. Niet uit durven spreken dat je misschien wel pro-wolf bent, uit angst voor boze reacties van dorpsgenoten. Geen ponykamp meer organiseren. Traumatische beelden op je netvlies van opengereten dieren. Het is een greep uit de zorgen en angsten die ter sprake zijn gekomen. De vraag is of wel duidelijk is bij de beleidsmakers in alle politieke lagen hoe groot de daadwerkelijke (emotionele) impact is van de wolf.

➤ Informatie en ondersteuning

De vele verhalen over wolven zijn niet van de lucht. De angst wordt hiermee vergroot, terwijl vaak context ontbreekt. De roep om een gedegen informatiepunt blijft ook in de derde bijeenkomst van de commissie naar voren komen. Ook is er duidelijk een vraag naar ondersteuning in de vorm van hulp bij het opzetten van rasters en is men verbaasd dat het project Team Veebescherming nog altijd niet van de grond is gekomen. Ook de gemeente wordt genoemd: als we niks mogen doen om de wolf weg te jagen, waarom krijgen we dan geen vergunning om verblijven uit te breiden zodat onze dieren alsnog veilig zijn?

➤ Directe vragen aan de wolvencommissie

Ten slotte zijn er nog een aantal directe vragen aan de commissie gesteld, namelijk:

- Willen jullie actief gaan nadenken over hoe om te gaan met de wolf als je afhankelijk bent van een hulphond? Deze hond moet los kunnen lopen en dat is op dit moment niet meer mogelijk.
Reactie wolvencommissie: De wolvencommissie heeft kennisgenomen van deze vraag en deze concrete vraag leggen wij neer bij de provincie. Ook brengen wij deze vraag bij de VNG en het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur onder de aandacht.
- Willen jullie adviseren aan de provincie om klaar te staan met een actieplan voor het moment dat onze wet- en regelgeving nationaal wordt aangepast, zodat er niet nog dán vergaderd moet worden over hoe het aan te gaan pakken?
Reactie wolvencommissie: De provincie heeft regelmatig overleg met het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur om mee te denken over nationaal beleid. De wolvencommissie heeft regelmatig overleg met de beleidsambtenaren van de provincie Gelderland en houden ook een vinger aan de pols. Allemaal met als doel dat zodra wet- en regelgeving nationaal wordt aangepast er ook provinciaal en lokaal gehandeld kan worden.
- Willen jullie de provincie adviseren dat het afschieten van de wolf de enige echte oplossing is voor de wolvenproblematiek? (Hierin is voor de ene deelnemer een 0-stand wenselijk, voor de ander het beperken van het aantal roedels).
Reactie wolvencommissie: De brede inbreng van de deelnemers wordt besproken binnen de wolvencommissie. Deze vraag wordt meegenomen.

4. VERVOLG WOLVENCOMMISSIE GELDERLAND

De wolvencommissie Gelderland waardeert de waardevolle inbreng van de deelnemers aan deze rondetafel sessie zeer. De commissie neemt de geuite zorgen en ideeën meemee in hun eerstvolgende vergadering in december. Er wordt gekeken hoe deze inbreng kan bijdragen aan de advisering richting de provincie Gelderland, met name rondom preventieve maatregelen, inwonersparticipatie en het beheer van probleemsituaties met wolven. De resultaten hiervan worden teruggekoppeld via de nieuwsbrief. Ook in 2026 gaat de wolvencommissie het gesprek aan met inwoners van Gelderland. Op deze manier blijft de commissie in gesprek met de inwoners over het samenleven met de wolf.

BIJLAGE 1: MEER INFORMATIE OVER DE WOLF

- Meer informatie voor dierhouders, onder meer:
 - Een afspraak met de wolvenconsulent
 - Vergoeding veebeschermende maatregelen
 - Specifieke eisen aan afrastering
 - De vijf meest gemaakte fouten
 - Veebeschermende noodsets lenen
- Meer informatie voor inwoners, onder meer
 - Weet wat u wel of niet moet doen als u een wolf ziet
- Meer informatie voor beleidsmakers, onder meer
 - Gelders wolvenbeleid
- Wilt u de nieuwsbrief van de provincie Gelderland over de wolf ontvangen? Meldt u dan [hier](#) aan.
- Wolf gezien? 'Wolven Meldpunt' [van BIJ12](#), de uitvoeringsinstantie van de 12 Nederlandse provincies op het gebied van natuurbehoud.
- Podcasts
 - 'Verscheurd door de wolf' van NU.nl.
 - 'De Kwestie Wolf' van BNR
- Documentaire 'Het spoor van de Wolf': in deze documentaire onderzoekt journalist Jauke Boerdam hoe de wolf leeft en welke gevolgen dat heeft voor schapenhouders in Overijssel.

BIJLAGE 2: ARTIKEL BARNEVELDSE KRANT

'Geduld is op, er moet beheer komen': inwoners discussiëren over aanpak wolfprobleem - Barneveldse Krant | Nieuws uit de regio Barneveld

Angst voor de veiligheid van kinderen, ouderen en de dieren; een diep gevoel van machteloosheid, omdat het probleem steeds groter wordt en niets concreets gebeurt om het 'wolvenprobleem' aan te pakken; de bij sommige inwoners van Stroe en Garderen steeds sterkere neiging desnoods het heft in eigen hand te nemen. Het geduld met de wolf is in de gemeente Barneveld al lange tijd op, er moet nu echt iets gebeuren. Dat was de teneur dinsdagavond tijdens een bijeenkomst van de Wolvencommissie Gelderland in Garderen.

Zo'n tachtig inwoners van met name Garderen en Stroe waren aanwezig tijdens de bijeenkomst in het Garderense dorpshuis De Wardborg. Burgemeester Jacco van der Tak, wethouder Bennie Wijnne en voorzitter Jan Markink van de Wolvencommissie heetten hen van harte welkom om onder leiding van deskundigen in kleine groepjes met elkaar in gesprek te gaan.

Van der Tak uitte zijn grote zorgen over de groei van het aantal wolvenroedels, de duidelijke toename van het aantal aanvallen en het leed dat het dier veroorzaakt in de samenleving.

Wijnne vulde aan dat het aantal wolvenaantallen in de gemeente Barneveld met al 65 in de eerste helft van dit jaar, het hoogste is van Nederland. „We staan bovenaan op een heel bedenkelijke lijst. Je ziet nu bijna dagelijks aanvallen en dat zorgt voor onrust en de zorgen nemen alsmaar toe. Er moet iets gebeuren, daarvan is iedereen doordrongen.”

BRANDBRIEF

De grote vraag is wat er tegen gedaan kan worden. Burgemeester Van der Tak liet in dat verband weten dat dat 22 gemeenten, waaronder Barneveld, een nieuwe brandbrief hebben gestuurd naar het kabinet. Daarin wordt aangedrongen op meer handelingsvrijheid voor burgemeesters om tegen de wolf op te kunnen treden. Wijnne gaf de aanwezigen mee dat het belangrijk is om aanvallen altijd te melden op de website van de gemeente, zodat de gemeente een goed beeld houdt van wat er gebeurt.

Markink lichtte op zijn beurt toe dat de Wolvencommissie onafhankelijk is en advies zal geven aan de provincie Gelderland. Eerdere bijeenkomsten om informatie op te halen waren er in Ermelo en Renkum. Hij nodigde iedereen uit om aan een van de acht ronde tafels plaats te nemen en benadrukte daarbij het belang van de input van de aanwezigen. „We willen luisteren naar uw verhalen en zorgen. Stel vooral uw vragen en kom met ideeën.”

VERANTWOORDELIJKHEID

Aan elke tafel schoven tien deelnemers aan om met elkaar te discussiëren over een bepaald thema. Een van de thema's was 'Wie is verantwoordelijk rondom de wolf?', onder leiding van de Harderwijkse burgemeester Jeroen Joon, tevens bestuurslid van VNG Gelderland.

De scepsis was duidelijk aanwezig. „Dit is de zoveelste praatclub. Er wordt weer informatie verzameld en opgehaald, maar wie is ervoor verantwoordelijk dat het probleem wordt aangepakt?“, wilde een van de deelnemers weten. „Hoelang laten we ons nog door de Europese regels gijzelen? En ondertussen eet de wolf ook het hele bos leeg, er is bijna geen wild meer“, stelde een andere deelnemer. En ook de moeflons zijn van het Wekeromse Zand verdwenen, werd opgemerkt.

„Je kunt van een burgemeester ook niet vragen de wet te overtreden. We zijn allemaal boos, maar daar ligt de

grens.

„Je kunt 's nachts niet meer de deur uit. Het is wachten tot het een keer misgaat en de wolf iemand aanvalt”, gaf een deelnemer mee. Ook werd erop gewezen dat de horecasector zwaar te lijden heeft onder de wolf en dat dat nog erger dreigt te worden. „Je hoort nu heel veel dat mensen de Veluwe mijden. Stel dat het hier een keer uit de hand loopt en een kind gegrepen wordt, dan komt helemaal niemand meer.”

ACTIEGROEPEN

Regelgeving maakt aanpak van het wolvenprobleem lastig, klonk het, evenals („linkse”) actiegroepen die elke maatregel om de vrijheid van de wolf in te perken juridisch aanvechten. Tot nu toe ook steeds met succes. „Het lijkt wel alsof wij achter het hek zitten en de wolf vrij rondloopt.” „Het is te zot voor woorden dat we het zover hebben laten komen.”

Enkele deelnemers hadden zo hun eigen ideeën hoe de wolf moet worden aangepakt. „Je moet de bron aanpakken. Dat betekent het elimineren van de wolf.” En als de burgemeester het niet doet, dan zou best wel eens het heft in eigen hand genomen kunnen worden, klonk het tussen de regels door.

Voorzitter Joon verwierp het idee van eigenrichting, omdat anders het eind zoek is en de rechtsstaat wordt aangetast, maar zei de emoties wel goed te begrijpen. „Burgemeester grijp in, hoor ik u zeggen. Maar als burgemeester zit je klem: we zijn gebonden aan strenge regels. En je kunt van een burgemeester ook niet vragen de wet te overtreden. We zijn allemaal boos, maar daar ligt de grens. We willen daarom ook meer bestuurlijke mogelijkheden om in te grijpen.”

Dat is ook precies het standpunt van de provincie Gelderland, laat een beleidsmedewerker weten. „Als provincie lopen we tegen de ‘Brusselse’ beschermde status van de wolf aan. Burgemeesters moeten kunnen ingrijpen, maar nu kunnen ze op dat vlak niet veel. Dat moet veranderen.”

Aan het einde van de discussie is nog steeds niet duidelijk waar de uiteindelijke verantwoordelijkheid ligt: niet bij de gemeente, niet bij de provincie, in Brussel dan? „De verantwoordelijkheid moet worden teruggebracht naar de landelijke overheid”, schrijft een van de deelnemers kort en bondig op een evaluatieformulier.

ZINLOZE MISSIE

Volgens voorzitter Wim Brouwer LTO Gelderse Vallei is het schrijnend dat niet duidelijk is waar de verantwoordelijkheid ligt, vertelt hij na de discussie. De bijeenkomst noemt hij een zinloze missie. „Het probleem wordt er niet mee opgelost. Er liggen misschien wel twee oplossingen op tafel: of beheer, of afschieten. Ik ben van mening dat er in Nederland geen ruimte voor de wolf is.”

In een andere groep, die in gesprek ging over schadepreventie, klonk de nuancering dat de wolf niet per se hoeft te verdwijnen. „Die kan prima passen in het landschap, maar de populatie moet niet te groot worden.” Beheer dus als voorwaarde.

LANDELIJKE POLITIEK

Een duidelijke frustratie is dat de landelijke politiek niet doordrongen is van het probleem op de Veluwe. „De wolf staat eigenlijk alleen bij de SGP en de BBB in het verkiezingsprogramma. Dat is tekenend”, stelde een van de deelnemers.

Naar aanleiding daarvan werd het idee geopperd om een burgerinitiatief in te dienen om zo het wolvenprobleem op de agenda te zetten van de politici in Den Haag.

Na afloop van de bijeenkomst licht Marinus uit Garderen dat idee toe. „Het kwam spontaan bij me op. Maar je hebt 40.000 handtekeningen nodig om ervoor te zorgen dat het initiatief door de Tweede Kamer in behandeling wordt genomen. Dat aantal is denk ik makkelijk haalbaar. En dit is met het oog op de Tweede Kamerverkiezingen ook het moment om ervoor te zorgen dat politici hun verantwoordelijkheid nemen.”

Terugkijkend op de bijeenkomst: hij vond die zeker nuttig. “Maar tegelijkertijd is het duidelijk dat we in Nederland leven: we praten tot we een ons wegen. We moeten die woorden omzetten in daden.”

DEN HAAG

Daar sluit Fleur Bartels uit De Valk zich bij aan. „Dit is het zoveelste praatgroepje. We moeten nu echt toe naar een oplossing.” De sleutel tot die oplossing ligt volgens haar niet in Brussel. „De Nederlandse wetgeving moet worden aangepast. Het wolvenprobleem staat niet voldoende op het netvlies van de politici in Den Haag. Voor hen is het een ver-van-mijn-bedshow, terwijl de gemeenten en provincies echt hun best doen om het probleem aan te pakken.” Het idee van een burgerinitiatief spreekt haar dan ook aan.

Wethouder Bennie Wijnne kijkt ook terug op een nuttige bijeenkomst. Hij benadrukt dat het geduld op is. „Zoals het nu gaat, kan het niet verder. Er moet beheer komen. En het moet ook niet zo zijn dat de aanpak rond iedere probleemwolf in de rechtszaal beslecht wordt. Dan staan steeds pro en contra tegenover elkaar en daar moeten we juist vanaf.”

Het idee voor een burgerinitiatief om de problemen rond de Wolf onder de aandacht te brengen van de landelijke politiek, juicht hij toe. „Dat kan helpen om de druk op de landelijke politici op te voeren. Ik heb het gevoel dat ‘Den Haag’ niet goed weet wat hier op de Veluwe gebeurt. Alles wat het probleem wolf verder onder hun aandacht brengt, zal ik toejuichen.”

REPORTAGE BIJENKOMST BEWONERS BARNEVELD

„Wolf beknot bewegingsvrijheid in gemeente Barneveld”

• Jan Kas

De wolf slaat steeds vaker toe in de gemeente Barneveld. Onder inwoners van Garderen, Stroe en Kootwijkerbroek groeit de bezorgdheid over veiligheid en bewegingsvrijheid.

Boswandelingen met kinderen of kleinkinderen zijn verleden tijd. Ouderen zien af van hun dagelijkse rondje in de natuur. Maar het gevaar is daarmee niet geweken. In de buurt van woningen en erven loopt de wolf ook rond. Het roofdier zorgt in de gemeente Barneveld voor stress, onvrede en een beperking van de levensvreugde, wordt dinsdag duidelijk op een bewonersavond in Garderen. „Mijn vrouw traint jachthonden. We durven niet meer 's morgens vroeg of 's avonds laat met ze in het bos te lopen. Onze lol is beknot”, laat een inwoner van Garderen weten.

Barneveld is in Nederland de gemeente met de meeste geregistreerde aanvallen van wolven op schapen en ander vee. Waren dat er vorig jaar 81, op 1 juli stond de teller voor dit jaar al op 65. „We voeren een heel bedenkelijke lijst aan”, concludeert wethouder Bennie Wijnne. „Het aantal aanvallen neemt toe en daarmee

ook de onrust. Helaas kunnen we als gemeente door de beschermde status van de wolf daar nog maar bitter weinig aan doen.” De bijeenkomst, voor inwoners van de gemeente om ervaringen en ideeën te delen, is met 88 aanmeldingen volgeboekt.

Jan Markink, voorzitter van de Wolvencommissie Gelderland, maakt de stemming er niet beter op. „Nu, half september, zit Barneveld op honderd geregistreerde aanvallen”, deelt hij mee. De commissie, waarin veehouderij, terreineigenaren, faunabeheer en gemeenten zijn vertegenwoordigd, richt zich op preventie van wolvenschade en de aanpak van probleemwolven in Gelderland. Ook adviseert ze de provincie over beleid en uitvoering met betrekking tot de wolf.

Brandbrief

De gemeente Barneveld deelt de zorgen over de wolf, benadrukte burgemeester Jacco van der Tak in zijn welkomstwoord. Met Veluwe collega's verzocht hij vorige week nog in een brandbrief het kabinet om meer bevoegdheden om de wolf aan te pakken. In Europa is de beschermingsstatus verlaagd van strikt beschermd naar beschermd, wat het beheren van de wolvenpopulatie juridisch eenvoudiger zou moeten maken, maar in Nederland is dat nog niet wettelijk verwerkt.

Veel bezoekers zouden die versoepeling liefst nog gisteren verwezenlijkt willen zien. „In Nederland

wordt overal op gejaagd, waarom ook niet op de wolf?” vraagt een Kootwijkerbroekse zich af. „Laat een paar roedels in leven, schiet de rest af. De wolf is er in veel te groten getale.” Sommigen zijn er helemaal klaar mee: „Elimineren, die wolf.”

Schieten

De bewoners uiten ook hun bezorgdheid over de schooljeugd. „Bij sommige scholen moeten de leerkrachten eerst een wolf verjagen voordat kinderen die door hun ouders worden gebracht uit de auto kunnen stappen.”

De toeristische sector klaagt eveneens. „Het aantal boekingen loopt terug. Gasten gaan het liefst

Een gedood schaap op de Renkumse Heide, afgelopen voorjaar. beeld ANP, Gert Budding

„**Wellicht kunnen we schieten in plaats van afschieten; de wolf moet weer bang worden voor de mens**

Bennie Wijnne, wethouder

met hun kinderen het bos in, maar dat kan niet meer.”

Geconstateerd wordt dat de normen voor wolfwerende hekken zijn achterhaald. „Wolven springen zo over een hek van 2,2 meter, terwijl nog wordt uitgegaan van 1,2 meter.” Een inwooner van Stroe merkt op dat de overheid achter de feiten aan loopt. „Blijkbaar moet er eerst een kind worden doodgebeten, terwijl we nú moeten voorkomen dat zoiets ooit gebeurt.”

In Duitsland worden wolven volgens een bezoeker met geweer schoten uit de buurt gehouden. „Dat zouden we wellicht ook kunnen doen”, reageert wethouder Wijnne. „Niet afschieten, maar schieten. Dat de wolf niet meer vol-